

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาคู่มือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
โรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการศึกษา
ค้นคว้าได้ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. ขอบเขตการวิจัย
 - 2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2 วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.4 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยการพัฒนาคู่มือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียน
บ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคู่มือโรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 2 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. เพื่อพัฒนาคู่มือโรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 2 ให้มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้
3. เพื่อพัฒนาคู่มือโรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 2 ให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย

1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและเป็นผู้ให้ข้อมูล

หลัก จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 2) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
- 3) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- 4) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- 5) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- 6) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 33 คน ประกอบด้วย

1.2.1 วิทยากรและผู้นิเทศ จำนวน 3 คน ทำหน้าที่เป็นวิทยากรอบรมปฏิบัติการ นิเทศติดตามการดำเนินงาน สะท้อนผลการพัฒนา และเป็นผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบด้วย

- 1) ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
- 2) นายศักดิ์พงษ์ หอมหวาน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเม็กดำ

บ้านเม็กดำ

3) ผู้วิจัย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองฮี

1.2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวนชั้นละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมด้านความพึงพอใจ เพื่อสะท้อนผลการพัฒนา

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ด (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 3-6 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart. 1991 : 169-170) เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ 6 ขั้นตอน โดยดำเนินการเป็น 3 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ฉบับ

3.2 แบบสังเกต จำนวน 4 ฉบับ

3.3 แบบประเมิน จำนวน 2 ฉบับ

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบประเมิน การปฏิบัติตามกลยุทธ์มาจัดหมวดหมู่ตามกรอบการศึกษา เพื่อให้ง่ายต่อการจัดเก็บ การสืบค้น และเป็นการตรวจสอบความเพียงพอและความตรงของข้อมูล แล้วนำมาเรียบเรียงในเชิงพรรณนาต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเชิงคุณภาพที่รวบรวมมาได้ทั้งหลาย ๗ รอบ แล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเหล่านั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพื่อกำหนดทิศทางและสร้างข้อสรุป และนำเสนอโดยอิงกรอบการศึกษาโดยการบรรยาย

สรุปผล

การวิจัยการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัญหาก่อนดำเนินการพัฒนา

พบว่า กลุ่มเป้าหมายขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามขั้นตอน คือ การกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนปรากฏว่าทั้ง 6 ขั้นตอน อยู่ในระดับน้อย ทำให้การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาไม่หลากหลาย พฤติกรรมการสอนยังไม่สอดคล้องกับหลักสูตรปัจจุบัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการยังดำเนินการไม่ได้ผลตามที่ต้องการ จึงพัฒนาผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนที่มีความสนใจเป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6

คน โดยร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาวงรอบที่ 1 คือ การอบรมปฏิบัติการ การศึกษาคูงาน และการนิเทศภายใน โดยการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และการสังเกตการสอน เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนที่มีความสมัครใจเป็นกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนและดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้

2. ผลการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการในวงรอบที่ 1 มีกลยุทธ์ในการพัฒนาจำนวน 3 กลยุทธ์ คือ การอบรมปฏิบัติการ การศึกษาคูงาน และการนิเทศภายใน ผลการดำเนินการพบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างบูรณาการตามกรอบแนวคิดการวิจัยอยู่ในระดับมาก คือทั้งการกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ โดยพบว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 สามารถวางแผนการสอนได้อย่างเหมาะสมและคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดี มีการวางแผนการสอนโดยกำหนดเป็นหัวข้อและเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป การวัดผลประเมินผล สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ และบันทึกผลหลังสอน ส่วนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 สามารถวางแผนการสอนได้เหมาะสมและคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับพอใช้ แต่ปัญหาที่พบจากการวางแผนการสอน คือ ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ยังไม่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน ต้องปรับปรุงการกำหนดเนื้อหาสาระและการวางแผนการสอน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีความสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามขั้นตอนอยู่ในระดับพอใช้ โดยนักเรียนยังมีส่วนร่วมกิจกรรมค่อนข้างน้อย ทำให้โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 75) ส่วนกลุ่มเป้าหมายอีก จำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามขั้นอยู่ในระดับดี ทั้งการกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยนักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอน นำไปใช้

ในชีวิตประจำวันได้จริง มีการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จึงพัฒนากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในวงรอบที่ 2 ต่อไปตามกรอบแนวคิดทั้ง 6 ขั้นตอน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศภายใน โดยการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และการสังเกตการสอน ซึ่งผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า โดยรวมแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหา การศึกษาจุดประสงค์วิชาหลักและวิชาการที่จะนำมาบูรณาการ การกำหนดและเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา สอนจุดประสงค์การเรียนรู้ การวิเคราะห์และเขียนผังมโนทัศน์ การเขียนสาระสำคัญและกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การกำหนดสื่อการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผล โดยนักเรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนการสอนและนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 65) และกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน มีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองดีขึ้น โดยสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามขั้นตอนอยู่ในระดับดี ทั้งการกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการประเมินตามสภาพจริง มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระ ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของกลยุทธ์และกิจกรรมในการพัฒนา จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 3 ผลการดำเนินการพบว่า ครูจำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามขั้นตอนโดยคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดี และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามขั้นตอนอยู่ในระดับดี และโดยรวม นักเรียนมีความพึงพอใจกับการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 77) โดยนักเรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์พูดคุยซักถามซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน นำความรู้ไปใช้ได้จริง มีการบูรณาการเนื้อหาและพหุปัญญา มีกิจกรรมและสื่อที่หลากหลาย นักเรียนมีแนวโน้มว่าจะบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมและเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการ โดยมีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหา การศึกษาจุดประสงค์วิชาหลักและวิชาการที่จะนำมาบูรณาการการกำหนดและเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนด

เนื้อหาสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ การวิเคราะห์และเขียนผังมโนทัศน์ การเขียนสาระสำคัญ และกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การกำหนดสื่อการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

อภิปรายผล

การวิจัยการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ปัญหาก่อนการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมายังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจึงร่วมกันประชุมวางแผนโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา จำนวน 3 กลยุทธ์ คือ การอบรมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน จึงดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยการอบรมปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน ระหว่างการอบรมกลุ่มเป้าหมายได้รับเอกสารเป็นใบความรู้สำหรับศึกษาประกอบการอบรม และมีการแจกใบงานให้ฝึกปฏิบัติ และดำเนินการตามกลยุทธ์การศึกษาดูงานที่โรงเรียนต้นแบบ โดยเมื่อสิ้นสุดการอบรมปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน พบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยอยู่ในระดับมากคือทั้งการกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล แต่ยังคงขาดความมั่นใจในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน จึงดำเนินการนิเทศภายใน โดยมีกิจกรรม คือ การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และการสังเกตการสอน โดยกำหนดให้กลุ่มเป้าหมายจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเพื่อให้ผู้นิเทศตรวจสอบความเหมาะสมและให้คำแนะนำและมีการนิเทศติดตาม โดยการสังเกตการปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศดำเนินการต่อจากการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 สามารถดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน ได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพความเหมาะสมอยู่ในระดับดีทุกขั้นตอน ส่วนที่เหลืออีก 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 สามารถดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน ได้ในระดับพอใช้ เนื่องจากยังขาดทักษะและขาดความมั่นใจในการออกแบบและสร้างบทเรียนตามกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน ผู้นิเทศจึง

ได้เสนอแนะให้ปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมและมีรายละเอียดในและขั้นตอนมากขึ้น และเมื่อดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน เพื่อกำกับ ติดตามการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ดีขึ้น ผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ทั้งการกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผน การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการประเมินตามสภาพจริงมีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ดังนั้น เพื่อเป็นการยืนยันผลการพัฒนาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการและกิจกรรมไปใช้ ดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านสระบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการพัฒนาวงรอบที่ 3 ผลการดำเนินการ พบว่า ครูผู้สอนจำนวน 3 คน คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก และสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้โดยรวมและทั้ง 6 ขั้นตอน อยู่ในระดับดี โดยนักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรม ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน มีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง มีการบูรณาการ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และคุณภาพของแผน การจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหา การศึกษาจุดประสงค์วิชาหลักและวิชารองที่จะนำมา บูรณาการ การกำหนดและเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสนองจุดประสงค์ การเรียนรู้ การวิเคราะห์และเขียนผังมโนทัศน์ การเขียนสาระสำคัญและกำหนดเนื้อหาสาระ การเรียนรู้ การกำหนดสื่อการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการวัดและ ประเมินผล และทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 70)

การพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้การวิจัย ปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน โดย เมื่อดำเนินการพัฒนาทั้ง 3 วงรอบแล้ว ทำให้นักครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นและสามารถ

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างเหมาะสมทั้งการกำหนดหัวเรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะครุมีความสนใจและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 อยู่แล้ว และเมื่อได้รับการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมจึงทำให้ครุมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างเหมาะสมทุกขั้นตอน สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจการเรียน มีความกระตือรือร้น และผลการเรียนดีขึ้น

สอดคล้องกับ คอนเฟอร์ (Confer. 2001 : 2573-A) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของครูในการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พบว่า ในระยะแรก ๆ ครูยังไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวความคิด และการปฏิบัติในการจัดการสอนในห้องเรียน ครูยังไม่มีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวความคิด และการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ แต่หลังจากได้รับการพัฒนาไปแล้ว พบว่า (1) เมื่อครูยังไม่สามารถพัฒนาฐานความคิดที่เหมาะสม เพื่อขึ้นนำการปฏิบัติแบบใหม่ ครูส่วนมากจะสร้างแนวความคิดที่ผิดพลาดเกิดขึ้น (2) เมื่อครูทำหน้าที่คล้ายกับนักเรียนที่เรียนรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จะทำให้เกิดความเข้าใจในแนวความคิด และการปฏิบัติแบบใหม่ได้อย่างเหมาะสม และ (3) ครูบางคนสามารถทำความเข้าใจแนวความคิดการสอนแบบใหม่ได้ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติจริง แต่ครูบางคนต้องปฏิบัติให้ทุกอย่างชัดเจนเสียก่อน จึงจะเกิดความเข้าใจแนวความคิดดังกล่าวได้ และ มนตรี เหมือนมาดย์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการวิชาศิลปะศึกษา โรงเรียนบ้านท่าสว่าง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ (1) ครูมีการตื่นตัวในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรเรียนรู้ไม่หยุดนิ่งตายตัว สามารถวิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียน และเขียนแผนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) ครูมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยการนำเอาเทคนิคความรู้ทางวิชาศิลปะศึกษามาบูรณาการในการจัดทำสื่อ โดยเน้นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ออกแบบสื่อการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน เน้นในการปฏิบัติจริงช่วยให้ครูผู้สอนบรรยายน้อยลง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุนทร ไชยพันธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านคำอาฮวน

อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนเป็นอย่างดี และมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้ง 6 ขั้นตอน เป็นอย่างดี และ สุรวัย จันทมา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านนาคู่ กิ่งอำเภอนาเขย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า (1) พฤติกรรมของครูผู้ร่วมศึกษา ครูมีเจตคติในการจัดทำแผนการสอน และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และ (2) พฤติกรรมของนักเรียน นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนกล้าแสดงออก กล้าที่จะพูด อภิปรายและเสนอความคิดเห็นภายในกลุ่ม นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู และเพื่อนนักเรียน นักเรียนกล้าที่จะซักถาม ตอบได้กับครู นักเรียนสามารถสร้างความคิดในการเรียนด้วยตนเอง ชอบที่จะมาโรงเรียน มีความสุขในการเรียน และนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับ สุคนธ์ นามืองรัมย์ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของวิทยาลัยเทคนิคหลวงพ่อกุณปริสุทโธ อำเภอคำชะโนด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างหรือรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีความมั่นใจว่าจะสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ การปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถจัดทำได้ แต่ไม่สามารถดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดในวงจรที่ 1 ได้ ทั้งนี้เนื่องจากครูมีภาระการสอนมาก โดยมีชั่วโมงการสอนอยู่ระหว่าง 20-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การกำกับติดตามและดูแลให้คำแนะนำในการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ได้ให้คำแนะนำช่วยแก้ไขปัญหาคัดค้านของครู รวมทั้งสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูมีความพึงพอใจในการได้รับคำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาคัดค้านอย่างต่อเนื่องและจริงจัง การประเมินผล บุคลากรได้รายงานความก้าวหน้า และสรุปผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์ทุกหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างหรือรูปแบบที่กำหนด ผลการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างบูรณาการ ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม แทรกในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการได้ ตลอดทั้งพัฒนาตนเองสู่การจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาคู่มือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 การอบรมปฏิบัติการทำให้ครูมีความเข้าใจในเนื้อหาการอบรมดีขึ้น แต่ยังคงต้องสร้างความมั่นใจให้กับครูโดยใช้กลยุทธ์อื่น ๆ เช่น การศึกษาดูงาน การนิเทศ เป็นต้น

1.2 ในการออกแบบและสร้างบทเรียนผู้จัดทำต้องศึกษาเนื้อหาและประสานงานกับครูในรายวิชาอื่น ๆ ดังนั้นในการกำหนดกิจกรรมจึงควรเป็นแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นของเนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

1.3 ในการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการอาจทำให้ครูผู้สอนขาดความมั่นใจและมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการนิเทศ ดังนั้นผู้นิเทศจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูผู้สอนก่อนการนิเทศและการนิเทศจะต้องมีแผนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

1.4 ในการสังเกตการสอนของครู ผู้นิเทศต้องจดบันทึกพฤติกรรมให้ครอบคลุมเพื่อจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ครบถ้วน ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ จึงควรจดบันทึกรายละเอียดตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนได้อย่างถูกต้อง

1.5 ในการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเรื่องยากสำหรับครูผู้สอน ดังนั้นครูผู้สอนควรทำความเข้าใจและดำเนินการโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) และแผนผังใยแมงมุม (Web Diagram) อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การวางแผนการสอนดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาคู่มือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD โดยใช้กลยุทธ์การอบรมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาคู่มือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA Model โดยใช้กลยุทธ์การอบรมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยใช้กลยุทธ์การอบรมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน